

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa P. Ż.

przeciwko D. w W.

o zadośćuczynienie w związku z uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku praktyk mobbingowych i odszkodowanie w związku z nierównym traktowaniem w zatrudnieniu,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 24 kwietnia 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 23 czerwca 2022 r., sygn. akt VIII Pa 2/22,

1.odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. przyznaje od Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego we Wrocławiu) na rzecz adwokata K. W. kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł powiększoną o kwotę podatku od towarów i usług tytułem pomocy prawnej z urzędu udzielonej powodowi w postępowaniu kasacyjnym,

3. nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanej w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy we Wrocławiu, wyrokiem z dnia 23 czerwca 2022 r., oddalił apelację P. Ż. od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 9 listopada 2021 r., oddalającego jego powództwo o zapłatę przez D. w W. zadośćuczynienia w kwocie 35.500 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu z tytułu mobbingu, który spowodował rozstrój jego zdrowia, a nadto kwoty 12.500 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 30 czerwca 2016 r., tytułem odszkodowania w związku z dyskryminacją, nierównym traktowaniem w zatrudnieniu powoda w zatrudnieniu.

P. Ż. był zatrudniony w D. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku specjalisty ds. Kolei w Dziale Obsługi Linii Kolejowych. Orzeczeniem lekarskim nr [...] z dnia 1 marca 2016 r., wydanym na podstawie przeprowadzonego badania kontrolnego, stwierdzono, że powód jest niezdolny do wykonywania pracy na stanowisku specjalisty ds. kolei, wobec istnienia przeciwwskazań zdrowotnych.

Orzeczeniem lekarskim nr [...] z dnia 29 marca 2016 r., wydanym na podstawie przeprowadzonego badania wstępnego (w związku ze zmianą charakteru dotychczasowych obowiązków pracownika), stwierdzono, że wobec istnienia przeciwwskazań zdrowotnych powód jest niezdolny do wykonywania pracy na określonym stanowisku, specjalisty ds. kolei (poz. 9). Z kolei orzeczeniem lekarskim nr [...]1 z dnia 29 marca 2016 r., wydanym na podstawie przeprowadzonego badania kontrolnego, stwierdzono, że powód jest zdolny do podjęcia pracy na stanowisku specjalisty ds. kolei (poz. 19). W konsekwencji wydania orzeczenia lekarskiego nr [...]2 z dnia 29 marca 2016 r. pracodawca, pismem z dnia 1 marca 2016 r., wypowiedział powodowi umowę o pracę z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia, który upłynął 30 czerwca 2016 r. Jako przyczynę wypowiedzenia wskazano brak zdolności do wykonywania pracy na stanowisku specjalisty ds. kolei, potwierdzoną orzeczeniem, stwierdzającym istnienie przeciwwskazań zdrowotnych i niezdolność do wykonywania pracy na tymże stanowisku. Wskazano, że pracodawca zobowiązany był do wypowiedzenia umowy wobec treści art. 207 § 2 pkt 1 k.p. i art. 229 § 4 k.p. Jednocześnie poinformowano powoda, że z uwagi na strukturę organizacyjną pracodawcy, nie ma możliwości zatrudnienia go na innym stanowisku pracy.

Pracodawca w okresie od 4 kwietnia do 30 czerwca 2016 r. zwolnił powoda z obowiązku świadczenia pracy.

Rozpoznając apelację powoda, Sąd Okręgowy uzupełnił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, przeprowadzając dowód z zeznań świadka. W sprawie ustalono, że strona pozwana wykazała, że powód był traktowany w tożsamy sposób, co pozostali pracownicy, a odmienne traktowanie wynikało z uzasadnionych obiektywnie przesłanek. W ocenie Sądu Okręgowego, w prowadzonym postępowaniu powód zaś nie wykazał, jakoby pracodawca dopuszczał się obiektywnie, w jego kierunku, działań o charakterze mobbingowym, a także, jakoby działania te miały bezpośrednio skutkować rozstrojem zdrowia. Zaburzenia psychiczne powoda były zaś niezależne od zdarzeń w postaci potencjalnych działań mobbingowych.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik powoda (pełnomocnik z urzędu), zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w części, w zakresie pkt 1. oddalającą apelację.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie zachodzi konieczność rozważenia istotnego zagadnienia prawnego w postaci naruszenia przepisów prawa procesowego, zwłaszcza art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 385 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., polegającego na przyjęciu przez Sąd Okręgowy za własne ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii, w sytuacji gdy zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń Sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych z ustawowym, odsetkami, za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie nie zostało prawidłowo zredagowane i przedstawione istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W pierwszej kolejności należy wskazać, że istotne zagadnienie prawne, podlegające rozstrzygnięciu przez Sąd Najwyższy z założenia powinno charakteryzować się „nowością” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 13/18, LEX nr 2499788). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm) albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Ponadto skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej skargi kasacyjnej należy stwierdzić, że sformułowane w niej przez skarżącego zagadnienie nie odpowiada wyżej przytoczonym wymogom, bowiem przy formułowaniu istotnego zagadnienia prawnego wymaga się od pełnomocnika samodzielnej analizy prawa, po której można stwierdzić, że w sprawie wyłonił się nowy problem, który dodatkowo wymaga interwencji Sądu Najwyższego. Tego warunku wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej nie spełnia.

Po pierwsze, obowiązek z art. 378 § 1 k.p.c. oznacza, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadzi lub ponawia dowody albo poprzestaje na materiale zebranym w pierwszej instancji, ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2019 r., II PK 290/17, LEX nr 2616203). Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego

argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 października 2018 r., I CSK 608/17, LEX nr 2561619; z dnia 22 sierpnia 2018 r., III UK 119/17, LEX nr 2542602; z dnia 11 kwietnia 2018 r., II PK 20/17, LEX nr 2509624). Jeśli sąd drugiej instancji przyjmuje odmienne rozstrzygnięcie niż sąd pierwszej instancji, oparte na innej podstawie faktycznej, powinien dokonać własnych stanowczych ustaleń faktycznych, jasnych i kategorycznych, które pozwalałyby na ocenę czy zmiana ta była usprawiedliwiona. W przypadku wyroku oddalającego apelację konieczne jest wyraźne zaznaczenie, że sąd drugiej instancji podziela ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, dokonaną przez ten sąd ocenę dowodów oraz ocenę materialnoprawną roszczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 listopada 2017 r., II UK 556/16, LEX nr 2434452; z dnia 15 grudnia 2011 r., II UK 106/11, LEX nr 1130389; z dnia 8 września 2015 r., I UK 431/14, LEX nr 1797085). W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy nie tylko wyraźnie podzielił ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, dokonaną przez ten sąd ocenę dowodów oraz ocenę materialnoprawną roszczenia, ale również uzupełnił postępowanie dowodowe.

Po wtóre, przytoczenie we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – w ramach istotnego zagadnienia prawnego – stwierdzenia, że w zaskarżonym orzeczeniu doszło do naruszenia przepisów prawa procesowego zwłaszcza art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 385 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., a prawidłowa analiza materiału zgromadzonego w sprawie powinna doprowadzić Sąd odwoławczy do dokonania własnych ustaleń stanu faktycznego zamiast przyjęcia za własne nieprawdziwych ustaleń, które poczynił Sąd pierwszej instancji, nie może być uznane *per saldo* za wykreowanie nowego istotnego zagadnienia prawnego, tylko dlatego, że skarżący chciałby przekonać do konieczności innej oceny dowodów. Tymczasem Sąd drugiej instancji omówił poszczególne dowody, zwłaszcza te, które w sprawie o zadośćuczynienie pieniężne za mobbing mają decydujące znaczenie, czyli te, które prowadzą do wykazania działań lub zachowań dotyczących pracownika lub skierowanych przeciwko pracownikowi, polegających na uporczywym i długotrwałym nękanii lub

zastraszaniu pracownika, wywołujących u niego zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, powodujących lub mających na celu poniżenie lub ośmieszenie pracownika, izolowanie go lub wyeliminowanie z zespołu współpracowników.

W końcu po trzecie, problematyka zawarta w sformułowanym przez skarżącego pytaniu była przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego, co zostało wykazane w niniejszym uzasadnieniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej powodowi w postępowaniu kasacyjnym, orzeczono w myśl art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1184) w związku z § 15 ust. 2 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 2631).

[SOP]

[ms]